

8. ATT LÄMNA BESKED TILL NÄRSTÅENDE

Rekommendation: Ge de närstående även skriftlig information så att de senare kan återkomma till saken.

Evidensgrad: B

Närstående till en person som plötsligt avlidit ansåg det vara en bra sak att få skriftlig information och ett visitkort eftersom de i ett chocktillstånd inte förmår ta emot den information och det stöd som erbjuds. Ett visitkort gjorde det möjligt för dem att i ett senare skede ta kontakt.

I en kvalitativ undersökning¹ beskrevs behovet av vård hos dem (n=30) som plötsligt förlorat en närstående, och huruvida de sökte hjälp och fick hjälp av hälso- och sjukvården om de behöver det. Hermeneutisk fenomenologisk ansats. Orsakerna till den närståendes dödsfall var självmord, olycka, plötslig spädbarnsdöd eller personbrott.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Personer som plötsligt hade förlorat sin närstående kunde på grund av ett chocktillstånd vara oförmögna att behandla muntligt given information vilket underströk betydelsen av att ge skriftlig information.

I en enkätundersökning² beskrevs vårdpersonalens hjälpande stödåtgärder bland dem som plötsligt förlorat en familjemedlem (n=76). Den närstående hade avlidit plötsligt och oväntat på en jour- och olycksfallsenhet i Hong Kong.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Syskonen till ett självmordsoffer ville veta orsaken till självmordet och föreslog att den yrkesutbildade personalen utarbetar en broschyr om de vanligaste orsakerna till självmord.

I en kvalitativ undersökning³ beskrevs orsakerna till varför syskon till den som begått självmord (n=18) sökte eller lät bli att söka professionell hjälp. Därutöver beskrevs hur nöjda de syskon som sökte professionell hjälp var med det stöd de fick och deras rekommendationer av de yrkespersoner som bemöter syskon till en person som begått självmord.

Studiens kvalitet: God (8/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Det som hjälpte föräldrar efter barnets död att klara av förlusten var att få information. Informationskällor var sjukdomshistoria, efterkontroller, organisationer som behandlar sorg och internet, skriftligt material som behandlar sorg och tidningsartiklar.

I en kvalitativa undersökning⁴ beskrevs faktorer som hjälpte mödrar (n=143) och fäder (n=102) att klara av förlusten av sitt barn. Materialet samlades in på en enkätblankett sex månader efter barnets död. De flesta barn hade dött under graviditeten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Fäderna önskade individuellt stöd både muntligt och skriftligt. Fäderna behövde uppgifter om vården av barnet innan det dog, barnets sjukdom och dödsorsaken. Dessutom behövde de information om sorg, olika sätt att klara av förlusten och effekterna av barnets död på familjen och framtiden. Information behövdes även om praktiska arrangemang såsom praxis vid obduktion och förvaring av kroppen, att hämta barnet från sjukhuset, dödsattesten, begravningstillstånd och att hålla begravning. Information behövdes också om möjligheter till professionellt och annat stöd, såsom stödpersoner, sorgegrupp och kamratstöd och information om vem man vid behov kan kontakta och stöd för en bedömning av hur man klarar av förlusten.

I en trianguleringsundersökning⁵ beskrevs sorgen hos fäder som hade förlorat sitt barn, det stöd de fick och effekterna av en multiprofessionell stödintervention på fädernas sorg och möjlighet att klara förlusten efter att de hade lämnat sjukhuset. Interventionsgruppen bestod av 62 fäder och kontrollgruppen av 41 fäder. Effekterna av stödinterventionen utvärderades utifrån skillnaderna mellan fädernas sorgereaktioner (HGRC).

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 2c

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Källor:

1. Dyregrov K, Berntsen G, Silviken A. (2014). The need for and barriers to professional help - a qualitative study of the bereaved in sámí areas. *Suicidology Online* 5(1), 47-58.
2. Li SP, Chan CWH, Lee DTF. (2002). Helpfulness of nursing actions to suddenly bereaved family members in an accident and emergency setting in Hong Kong. *Journal of Advanced Nursing* 40(2), 170-180.
3. Pettersen R, Omerov P, Steineck G, Dyregrov A, Titelman D, Dyregrov K, et al. (2015). Suicidebereaved siblings' perception of health services. *Death Studies* 39(6), 323-331.
4. Savolainen S, Kaunonen M, Aho A L. (2013). Vanhempien selviytymistä auttavat tekijät lapsen kuoleman jälkeen. *Hoitotiede* 25 (3), 222–235. (på finska)
5. Aho AL (2010). Isän suru lapsen kuoleman jälkeen. Tuki-interventio ja sen arviointi. Tampere: Tampere University Press. (på finska)

Rekommendation: Ordna en möjlighet för de närstående att samtala med läkaren eller patologen om dödsorsaken.

Evidensgrad B

Fäderna behövde uppgifter om barnets dödsorsak.

I en trianguleringsundersökning¹ beskrevs sorgen hos fäder som hade förlorat sitt barn, det stöd de fick och effekterna av en multiprofessionell stödintervention på fädernas sorg och möjlighet att klara förlusten efter att de hade lämnat sjukhuset. Interventionsgruppen bestod av 62 fäder och kontrollgruppen av 41 fäder. Effekterna av stödinterventionen utvärderades utifrån skillnaderna mellan fädernas sorgereaktioner (HGRC).

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 2c

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Syskonen ansåg det vara underlättande att få rätta uppgifter av polisen eller andra närstående om dödsorsaken gällande personen som begått självmord. Det hjälpte syskonen att få reda på dödsorsaken och få besked om det.

I en kvalitativ undersökning² beskrevs sorgen hos syskonen (n=26) till självmordsoffret samt faktorer som främjade och förhindrade deras möjligheter att klara av förlusten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Besked om faktorer som anknyter till dödsfallet, barnets sjukdom och uppgifter om dödshändelsen främjade möjligheterna för föräldrar till barn som dött under graviditet att klara av förlusten. I det stöd som främjade föräldrar att klara av förlusten efter ett dödsfall ingick besked om dödsorsaken och svar på föräldrarnas frågor.

I en litteraturoversikt (20 undersökningsartiklar)³ beskrevs faktorer som främjar och förhindrar föräldrar till barn som dött att klara av förlusten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 2

Relevans för den finländska befolkningen: Utmärkt.

Efter barnets död hjälpte det föräldrarna att få uppgifter om barnets sjukdom och död. Att klara av förlusten underlättas av information som inbegriper visshet om dödsorsaken såsom obduktionsresultat och att orsaken till dödsfallet hittas.

I en kvalitativ undersökning⁴ beskrevs faktorer som hjälpte mödrar (n=143) och fäder (n=102) att klara av förlusten av sitt barn. Materialet samlades in på en enkätblankett sex månader efter barnets död. De flesta barn hade dött under graviditeten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Källor:

1. Aho AL (2010). Isän suru lapsen kuoleman jälkeen. Tuki-interventio ja sen arviointi. Tampere: Tampere University Press. (på finska)
1. Inna S, Kaunonen M, Aho AL. (2014). Sirpaleista koottu – sisaruksen suru ja selviytyminen itsemurhan jälkeen. Thanatos 3(2), 79–103. (på finska)
2. Aho AL, Savolainen S. (2012). Kirjallisuuskatsaus: Vanhempien selviytymistä edistävä ja estävä tekijät lapsen kuoleman jälkeen. Thanatos 1(2), 1–28. (på finska)
1. Savolainen S, Kaunonen M, Aho A L. (2013). Vanhempien selviytymistä auttavat tekijät lapsen kuoleman jälkeen. Hoitotiede 25(3), 222–235. (på finska)

Rekommendation: Informera de närstående om det stöd som ordnas av professionella frivilligorganisationer och om möjligheter till stöd, vård och rehabilitering.

Evidensgrad: B

Med tanke på föräldrarnas förmåga att klara av förlusten är identifiering av behovet av stöd och kartläggning av olika möjligheter till stöd viktigt.

I en kvalitativ undersökning¹ beskrevs upplevelser hos närstående (n=10) till ett offer för personbrott. Den närstående hade dött som ett offer för personbrott minst sex månader tidigare.

Studiens kvalitet: Nöjaktig (6/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Psykosocialt stöd kan hjälpa mödrar som förlorat sitt barn att klara av förlusten, och de behöver därför multiprofessionellt stöd på sjukhuset, av sin gemenskap och vid behov av religiösa samfund.

I en kvalitativ undersökning² beskrevs hur ett barns död påverkar mödrarna (n=47) och familjemedlemmarna. Materialet analyserades med hjälp av en innehållsanalys.

Studiens kvalitet: God (8/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: Måttlig.

Kommentar: Olikheter inom hälso- och sjukvårdspraxis i USA och Finland.

Trots att närstående till en person som plötsligt avlidit uppgav hur viktigt stödet av familjen och vänner är, upplevde de flesta av dem att de även behövde stöd från professionellt håll. Professionellt stöd erbjöds ofta osystematiskt då inte alla hade tillgång till det.

I en kvalitativ intervjuundersökning³ beskrevs behovet av vård hos dem (n=30) som plötsligt förlorat en närstående, och huruvida de söker hjälp och får hjälp av hälso- och sjukvården om de behöver det. Orsaken till den närståendes dödsfall var självmord, olycka, plötslig spädbarnsdöd eller personbrott.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Närstående till offer för personbrott upplevde att bristen på information om undersöknings- och rättsprocessen och anknytande praxis inverkade negativt på deras förmåga att godkänna och sörja dödsfallet.

I en kvalitativ undersökning⁴ beskrevs behovet hos närstående till offer för personbrott (n=44) och hur detta behov hade bemötts på Uhrien tuki och av övriga aktörer.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Stöd som främjar närstående att klara av förlusten fick syskon till ett självmordsoffer av krishjälpen, psykologen, terapeuten, läkaren och polisen. Frånvaro av krisarbetare eller yrkespersoner skulle försämra möjligheten att klara av förlusten. Det gick inte att få utomstående hjälp eller så var man tvungen att söka efter det själv.

I en kvalitativ undersökning⁵ beskrevs sorgen hos syskonen (n=26) till ett självmordsoffer samt faktorer som främjar och förhindrar deras möjligheter att klara av förlusten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Det som hjälpte dem som förlorat sitt barn var fortsatt stöd såsom hänvisning till att omfattas av professionell hjälp och kamratstöd samt upprätthållande av kontakten.

I en kvalitativa undersökning⁶ beskrevs faktorer som hjälpte mödrar (n=143) och fäder (n=102) att klara av förlusten av sitt barn. Materialet samlades in på en enkätblankett sex månader efter barnets död. De flesta barn hade dött under graviditeten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Fäder som förlorat sitt barn fick hjälp av att få veta om möjligheten till professionellt extra stöd och till annat stöd såsom stödpersoner, sorgegrupp och kamratstöd och vem man vid behov kan kontakta. Stöd gavs av sjukskötare, de egna sjukskötarna, läkarna, sjukhusprästen och socialarbetarna. Tidpunkten för kontakt (2–6 veckor) ansågs lämplig. Kontakt togs i huvudsak per telefon 1–2 gånger och egentliga möten hölls vanligtvis 1–2 gånger. Ju mer kontakt som togs av vårdpersonalen, desto positivare uppfattades det mottagna stödet.

I en trianguleringsundersökning⁷ beskrevs sorgen hos fäder som hade förlorat sitt barn, det stöd de fick och effekterna av en multiprofessionell stödintervention på fädernas sorg och möjlighet att klara förlusten efter att de hade lämnat sjukhuset. Interventionsgruppen bestod av 62 fäder och kontrollgruppen av 41 fäder. Effekterna av stödinterventionen utvärderades utifrån skillnaderna mellan fädernas sorgereaktioner (HGRC).

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 2c

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Källor:

1. Baliko B, Tuck I. (2008). Perceptions of survivors of loss by homicide: Opportunities for nursing practice. *Journal of Psychosocial Nursing & Mental Health Services* 46(5), 26-34.
2. Cacciatore J. (2010). The unique experiences of women and their families after the death of a baby. *Social Work in Health Care* 49(2), 134-148.
3. Dyregrov K, Berntsen G, Silviken A. (2014). The need for and barriers to professional help - a qualitative study of the bereaved in sámí areas. *Suicidology Online* 5(1), 47-58.
4. Malone L. (2007). Supporting people bereaved through homicide: Developing victim support's response. *Bereavement Care* 26(3), 51-53
5. Inna S, Kaunonen M, Aho AL. (2014). Sirpaleista koottu – sisaruksen suru ja selviytyminen itsemurhan jälkeen. *Thanatos* 3(2), 79–103.
6. Savolainen S, Kaunonen M & Aho A L. (2013). Vanhempien selviytymistä auttavat tekijät lapsen kuoleman jälkeen. *Hoitotiede* 25(3), 222–235.
7. Aho AL. (2010). Isän suru lapsen kuoleman jälkeen: tuki-interventio ja sen arviointi. Tampere: Tampere University Press.

Rekommendation: Informera om ekonomiskt stöd och möjligheter till sociala förmåner.

Evidensgrad: B

Närstående till ett offer för personbrott hade ofta allvarliga ekonomiska svårigheter som berodde på utgifter i anknytning till dödsfallet, svårigheter att sköta om ekonomin på grund av sorgen och svårigheter med försäkringsbolag och andra aktörer.

I en intervjuundersökning¹ beskrevs behovet hos närstående till offer för personbrott (n=44) och hur detta behov hade bemötts på Uhrien tuki och av övriga aktörer.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Närstående bör ges information om sociala förmåner som kan beviljas efter den avlidnes död, om stöd för återvändande till arbetet och partiell sjukdagpenning.

Expertutlåtande² från finländska ideella föreningar för sorgearbete: Huoma – henkirikoksen uhrien läheiset ry, KÄPY - Barndödsfamiljerna rf, Suomen Nuoret Lesket ry, Sorgbandet rf.

Studiens kvalitet: Hög (6/7 JBI).

Evidensstyrka: 5

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Kommentar: Expertkonsensus.

Källor:

1. Malone L. (2007). Supporting people bereaved through homicide: Developing victim support's response. Bereavement Care 26(3), 51–53.
2. Surujärjestöt 2017. Suomalaisten Surujärjestöjen antama asiantuntijalausunto. Ks. Suosituksen liitteenä oleva Suositusten taustalla olevat tutkimukset –taulukko (på finska)